

Zvuková stránka a grafémika češtiny

za hranicí segmentů

- segment = hláska

za hranicí segmentů

- segment = hláska
- nejmenší jednotka souvislé řeči = slabika

za hranicí segmentů

- segment = hláska
- nejmenší jednotka souvislé řeči = slabika
- nevnímáme jednotlivé hlásky, ale větší celky
 - mozek by musel zpracovat přes 10 hlásek za 1 vteřinu
 - identita hlásky vyplývá až z celku, kontextu

V svoivsoltsi s vzýukemm
na Cmabridge Uinervtisy vlšyo njaveo,
že nzeáelží na pořdaí psíemn ve solvě.

Jedniná dleũitžá věc je, aby blyy pnvří
a psoelndí pímesna na srpváénm mstíe.
Zybetk mžũe být totánlí sěms a ty to přoád
bez porlbmeů peřcetš. Je to potro,
že ldiksý mezok netče kdažé
pensímo, ale svolo
jkao cleek.

prozodie

- = souhrn suprasegmentálních vlastností zvukové stavby jazyka
 - jednotku je třeba definovat komplexem zvukových charakteristik, málokdy stačí informace pouze o jedné

prozodie

- = souhrn suprasegmentálních vlastností zvukové stavby jazyka
 - jednotku je třeba definovat komplexem zvukových charakteristik, málokdy stačí informace pouze o jedné
- **nejmenší stavební prozodická jednotka = slabika**
- hierarchická struktura jednotek
- různé vymezení jednotek
 - hláska – slabika – takt – promluvový úsek – výpověď – promluva
 - segment – slabika – takt – prosodická fráze – promluva – replika
 - ...

prozodie

- suprasegmentální jednotky **vznikají modulací souvislého řečového proudu**

prozodie

- suprasegmentální jednotky **vznikají modulací souvislého řečového proudu**
- základ pro ustanovení jednotek: **prominence** = zvýraznění některé části řečového proudu v kontrastu s okolím
 - různé typy prominence – dynamika, melodie, ...

modulace řeči

- vždy souhrn několika vlastností

modulace řeči

- vždy souhrn několika vlastností
- součást artikulační báze daného jazyka (dítě se některé učí dřív než vlastní artikulaci)

modulace řeči

- vždy souhrn několika vlastností
- součást artikulační báze daného jazyka (dítě se některé učí dřív než vlastní artikulaci)
- v češtině se mění typicky melodie = **výška hlasivkového tónu**

modulace řeči

- vždy souhrn několika vlastností
- součást artikulační báze daného jazyka (dítě se některé učí dřív než vlastní artikulaci)
- v češtině se mění typicky melodie = **výška hlasivkového tónu**
- **působí spíš na principu kontrastu než prostřednictvím stabilních fyzikálních hodnot**
 - uživatel jazyka sleduje změny výšky či síly zvuku než jeho určitou výšku či sílu
 - zdůraznit slovo můžeme stejně tak zesílením jako zeslabením hlasu

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů
- **výška** = změna frekvence hlasivkových kmitů → změna základního hlasu

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů
- **výška** = změna frekvence hlasivkových kmitů → změna základního hlasu
- **kvantita** = časový průběh artikulace určitého segmentu

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů
- **výška** = změna frekvence hlasivkových kmitů → změna základního hlasu
- **kvantita** = časový průběh artikulace určitého segmentu
- **tempo** = počet segmentů za časovou jednotku

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů
- **výška** = změna frekvence hlasivkových kmitů → změna základního hlasu
- **kvantita** = časový průběh artikulace určitého segmentu
- **tempo** = počet segmentů za časovou jednotku
- **barva hlasu** = kombinace tónů a šumů, identifikuje mluvčího

modulace řeči

- změna v následujících charakteristikách řečového proudu:
- **síla** (dynamika) = proměny výdechového proudu, změna amplitudy hlasivkových kmitů
- **výška** = změna frekvence hlasivkových kmitů → změna základního hlasu
- **kvantita** = časový průběh artikulace určitého segmentu
- **tempo** = počet segmentů za časovou jednotku
- **barva hlasu** = kombinace tónů a šumů, identifikuje mluvčího
- **pauza** = přerušování výdechového proudu

modulace řeči

- na základě různé přítomnosti těchto prozodických prostředků → ustálené formy modulace souvislé řeči:

modulace řeči

- na základě různé přítomnosti těchto prozodických prostředků → ustálené formy modulace souvislé řeči:
- **slovní přízvuk**
- **větný (úsekový) přízvuk**
- **intonace**

modulace řeči

- na základě různé přítomnosti těchto prozodických prostředků → ustálené formy modulace souvislé řeči:
 - **slovní přízvuk**
 - **větný (úsekový) přízvuk**
 - **intonace**
- všechny bohatě užívány při **emfázi**

emfáze

- **citově silně zabarvený důraz** → zesílení komunikačního účinku

emfáze

- **citově silně zabarvený důraz** → zesílení komunikačního účinku
- realizuje se proměnami obvyklé modulace řeči či artikulace
 - např. extrémní zesílení hlasu při křiku nebo zeslabení při šeptání; velmi výraznou artikulací; změnou tempa; opakování řetězců, prodlužování hlásek i konsonantů; záměrné významné pauzy

emfáze

- **citově silně zabarvený důraz** → zesílení komunikačního účinku
 - realizuje se proměnami obvyklé modulace řeči či artikulace
 - např. extrémní zesílení hlasu při křiku nebo zeslabení při šeptání; velmi výraznou artikulací; změnou tempa; opakování řetězců, prodlužování hlásek i konsonantů; záměrné významné pauzy
- + doprovázenou dalšími změnami (lexikum, deformace větné stavby, výrazná mimika, pláč, vzlyk, neartikulované zvuky)
- = **komplexní jev – zvuk jen jedna ze složek**

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky
- **a) hlavní přízvuk (iniciální)**
 - v češtině se tradičně mluví o prominenci první slabiky taktu

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky
- **a) hlavní přízvuk (iniciální)**
 - v češtině se tradičně mluví o prominenci první slabiky taktu
- **b) vedlejší přízvuk**
 - obvykle na třetí slabice, popř. každé liché

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky
- **a) hlavní přízvuk (iniciální)**
 - v češtině se tradičně mluví o prominenci první slabiky taktu
- **b) vedlejší přízvuk**
 - obvykle na třetí slabice, popř. každé liché
 - realizován hlavně v rytmicky organizovaném textu (báseň) – pomáhá vnímat počet slabik

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky
- **a) hlavní přízvuk (iniciální)**
 - v češtině se tradičně mluví o prominenci první slabiky taktu
- **b) vedlejší přízvuk**
 - obvykle na třetí slabice, popř. každé liché
 - realizován hlavně v rytmicky organizovaném textu (báseň) – pomáhá vnímat počet slabik
 - popisován spíš v gramatikách, moderní fonetický výzkum – v běžné řeči se spíš nerealizuje (např. ale u dlouhých něm. slov je pozorován – jazyk s množstvím složených slov)

slovní přízvuk '

- prominence určité slabiky
- **a) hlavní přízvuk (iniciální)**
 - v češtině se tradičně mluví o prominenci první slabiky taktu
- **b) vedlejší přízvuk**
 - obvykle na třetí slabice, popř. každé liché
 - realizován hlavně v rytmicky organizovaném textu (báseň) – pomáhá vnímat počet slabik
 - popisován spíš v gramatikách, moderní fonetický výzkum – v běžné řeči se spíš nerealizuje (např. ale u dlouhých něm. slov je pozorován – jazyk s množstvím složených slov)
 - začneme-li vědomě zdůrazňovat rytmus – přízvuk na liché slabiky (skandování, dětské říkanky) → může v pocitu zůstat v pocitu mluvčího
 - posluchač by vnímal spíš jako příznakové v běžné řeči

slovní přízvuk

- může se realizovat v těchto vlastnostech:

slovní přízvuk

- **může** se realizovat v těchto vlastnostech:
 - a) změna melodického průběhu
 - b) zesílení slabiky (dynamika)
 - c) délka hlásky
 - d) kvalita samohlásek

slovní přízvuk: změna melodického průběhu

- zvýšení nebo snížení výšky tónu
- velikost je limitována z obou stran – musí být dostatečná, ale ne přílišná (při syntéze se zdá být optimální zvýšení o půltón, snížení o 4 půltóny)
- větší skoky → interpretace jako větný přízvuk
- závislé na kontextu
 - delší slova menší skoky ve změně

slovní přízvuk: zesílení slabiky

- často jen při vědomé prominenci slabiky
- v běžném řečovém proudu – často přízvučná slabika může být slabší než nepřízvučné...
- „V komplexu zvukových kvalit zřejmě není zesílení přízvučné slabiky kvalitou určující.“ (Palková, 2017)

slovní přízvuk: délka hlásky

- **v češtině nepřijatelné**
- délka má fonologickou platnost

slovní přízvuk: kvalita samohlásek

- **v češtině nehraje roli**
 - nemění se kvalita hlásek podle jejich umístění (na rozdíl např. od ruštiny)
- + redukci samohlásek podléhají i samohlásky z první slabiky

větný přízvuk

- zvuková prominence některých slov ve výpovědi (většinou zesílením)

větný přízvuk

- zvuková prominence některých slov ve výpovědi (většinou zesílením)
- někdy naznačuje hranici promluvového úseku, někdy je zdůraznění motivováno významově (upozornění na určitou část sdělení), dáno navyklým stereotypem mluvy mluvčího, ...

větný přízvuk

- zvuková prominence některých slov ve výpovědi (většinou zesílením)
- někdy naznačuje hranici promluvového úseku, někdy je zdůraznění motivováno významově (upozornění na určitou část sdělení), dáno navyklým stereotypem mluvy mluvčího, ...
- posluchač např. snadno může zaměnit opravdovou prominenci zvukovou za prominenci významovou
 - *Budu velice rád, když přijdete.* – *velice* označí za prominentní pro jeho obsah bez uvědomí, zda bylo reálně zdůrazněno také zvukově

větný přízvuk

- zvuková prominence některých slov ve výpovědi (většinou zesílením)
- někdy naznačuje hranici promluvového úseku, někdy je zdůraznění motivováno významově (upozornění na určitou část sdělení), dáno navyklým stereotypem mluvy mluvčího, ...
- posluchač např. snadno může zaměnit opravdovou prominenci zvukovou za prominenci významovou
 - *Budu velice rád, když přijdete.* – *velice* označí za prominentní pro jeho obsah bez uvědomí, zda bylo reálně zdůrazněno také zvukově
- tradičně: každá věta obsahuje jednu výraznou prominenci
 - nejčastěji na posledním taktu

větný přízvuk

- v češtině obvykle tři typy

větný přízvuk

- v češtině obvykle tři typy
- a) poziční přízvuk
 - zdůraznění slova v závislosti na jeho pozici = poslední, popř. první a poslední takt
 - automatické

větný přízvuk

- v češtině obvykle tři typy
- a) poziční přízvuk
 - zdůraznění slova v závislosti na jeho pozici = poslední, popř. první a poslední takt
 - automatické
- b) významový přízvuk
 - zdůraznění významově důležitého slova (např. superlativy, emočně zabarvená)

větný přízvuk

- v češtině obvykle tři typy
- a) poziční přízvuk
 - zdůraznění slova v závislosti na jeho pozici = poslední, popř. první a poslední takt
 - automatické
- b) významový přízvuk
 - zdůraznění významově důležitého slova (např. superlativy, emočně zabarvená)
- c) **kontextový přízvuk**
 - vyjádření návaznosti mezi částmi textu
 - chybné užití bývá pocíťováno jako komunikační omyl

kontextový větný přízvuk

- činíme předpoklady buď o obsahu předcházejícího kontextu:

kontextový větný přízvuk

- činíme předpoklady buď o obsahu předcházejícího kontextu:

Lépe si vedli naši TENISTÉ.

- předcházela informace o jiném sportu

kontextový větný přízvuk

- činíme předpoklady buď o obsahu předcházejícího kontextu:

Lépe si vedli naši TENISTÉ.

- předcházela informace o jiném sportu

Lépe si vedli NAŠI tenisté.

- předcházela informace o výsledku tenistů z jiné země

kontextový větný přízvuk

- anebo o nadcházejícím kontextu (pokračování)

kontextový větný přízvuk

- anebo o nadcházejícím kontextu (pokračování)

*Na konferenci vystoupili nejen naši zkušení
PEDAGOGOVÉ / ale také...*

- např. *odborníci z praxe*

kontextový větný přízvuk

- anebo o nadcházejícím kontextu (pokračování)

*Na konferenci vystoupili nejen naši zkušení
PEDAGOGOVÉ / ale také...*

- např. *odborníci z praxe*

*Na konferenci vystoupili nejen naši ZKUŠENÍ pedagogové
/ ale také...*

- např. *čerství absolventi pedagogických škol*

kontextový větný přízvuk

- anebo o nadcházejícím kontextu (pokračování)

Na konferenci vystoupili nejen naši zkušení PEDAGOGOVÉ / ale také...

- např. *odborníci z praxe*

Na konferenci vystoupili nejen naši ZKUŠENÍ pedagogové / ale také...

- např. *čerství absolventi pedagogických škol*

Na konferenci vystoupili nejen NAŠI zkušení pedagogové / ale také...

- např. *zahraniční odborníci*

kontextový větný přízvuk

- pokud jediný prostředek prominence (např. kromě slovosledu) – je závazný
- + není-li na posledním taktu úseku → signál záměrné návaznosti na širší kontext (předcházející)

kontextový větný přízvuk

- pokud jediný prostředek prominence (např. kromě slovosledu) – je závazný
- + není-li na posledním taktu úseku → signál záměrné návaznosti na širší kontext (předcházející)
 - *Dnes odpoledne půjdeme DO KINA.* (neutrální)
 - *Dnes odpoledne PŮJDEME do kina.* (vyvracíme pochybnost)
 - *Dnes ODPOLEDNE půjdeme do kina.* (upřesňujeme dobu)
 - *DNES odpoledne půjdeme do kina.* (upřesňujeme den)

intonace

- změny ve výšce základního hlasivkového tónu = melodická změna hlasu

intonace

- změny ve výšce základního hlasivkového tónu = melodická změna hlasu
- čeština = intonační jazyk
 - změny ve výšce tónu mají funkční využití až na suprasegmentální úrovni

intonace

- změny ve výšce základního hlasivkového tónu = melodická změna hlasu
- čeština = intonační jazyk
 - změny ve výšce tónu mají funkční využití až na suprasegmentální úrovni
- podle intonace poznáme určitý typ věty
 - ukončená/neukončená
 - otázka/sdělení
 - ...

větná intonace

větná intonace

- klesavá intonace (kadence) = citově neutrální oznamovací věty

větná intonace

- klesavá intonace (kadence) = citově neutrální oznamovací věty
- stoupavá intonace (antikadence) = zjišťovací otázky

větná intonace

- klesavá intonace (kadence) = citově neutrální oznamovací věty
- stoupavá intonace (antikadence) = zjišťovací otázky
- polokadence (nekoncová kadence) = signalizuje hranice nekoncových celků (promluvové úseky)

**prozodické (suprasegmentální)
jednotky**

prozodické (suprasegmentální) jednotky

- **slabika** – sonoritní vrchol (jádro)

prozodické (suprasegmentální) jednotky

- **slabika** – sonoritní vrchol (jádro)
- **takt** – skupina slabik s jednou přízvučnou slabikou

prozodické (suprasegmentální) jednotky

- **slabika** – sonoritní vrchol (jádro)
- **takt** – skupina slabik s jednou přízvučnou slabikou
- **promluvový úsek** – melodicky vyčleněná vyšší jednotka

prozodické (suprasegmentální) jednotky

- **slabika** – sonoritní vrchol (jádro)
- **takt** – skupina slabik s jednou přízvučnou slabikou
- **promluvový úsek** – melodicky vyčleněná vyšší jednotka
- **výpověď** – korespondence s větou

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt
- skupina slabik s jedním slovním přízvukem

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt
- skupina slabik s jedním slovním přízvukem
 - přízvuk nemusí být vždy na začátku taktu – předklonky
*' Volal, / **že** ' nemusíme / ' čekat.*

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt
- skupina slabik s jedním slovním přízvukem
 - přízvuk nemusí být vždy na začátku taktu – předklonky
' Volal, / že ' nemusíme / ' čekat.
- dvou- nebo víceslabičné slovo = 1 mluvní takt

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt
- skupina slabik s jedním slovním přízvukem
 - přízvuk nemusí být vždy na začátku taktu – předklonky
' Volal, / že ' nemusíme / ' čekat.
- dvou- nebo víceslabičné slovo = 1 mluvní takt
 - platí i víceslabičné přeložky i pro vokalizované původně jednoslabičné!
 - 'pode 'lesem, 'beze 'strachu

mluvní takt /

- = fonologické slovo = stopa = přízvukový takt
- skupina slabik s jedním slovním přízvukem
 - přízvuk nemusí být vždy na začátku taktu – předklonky
' Volal, / že ' nemusíme / ' čekat.
- dvou- nebo víceslabičné slovo = 1 mluvní takt
 - platí i víceslabičné přeložky i pro vokalizované původně jednoslabičné!
 - 'pode 'lesem, 'beze 'strachu
- jednoslabičná slova = „problém“

jednoslabičná slova: předložky

- pravá **jednoslabičná předložka** → připojení k následujícímu slovu

jednoslabičná slova: předložky

- pravá jednoslabičná předložka → připojení k následujícímu slovu
 - přízvuk na předložce

jednoslabičná slova: předložky

- pravá jednoslabičná předložka → připojení k následujícímu slovu
 - přízvuk na předložce

'na stole

'do piva

'bez vína

jednoslabičná slova: předložky

- pravá jednoslabičná předložka → připojení k následujícímu slovu
 - přízvuk na předložce

'na stole

'do piva

'bez vína

- bez přízvuku pokud:

jednoslabičná slova: předložky

- pravá jednoslabičná předložka → připojení k následujícímu slovu

- přízvuk na předložce

'na stole

'do piva

'bez vína

- bez přízvuku pokud:

- po jednoslabičné předložce následuje příslovce

'přišel / za 'velmi / 'zvláštních / 'okolností

jednoslabičná slova: předložky

- pravá jednoslabičná předložka → připojení k následujícímu slovu

- přízvuk na předložce

'na stole

'do piva

'bez vína

- bez přízvuku pokud:

- po jednoslabičné předložce následuje příslovce

'přišel / za 'velmi / 'zvláštních / 'okolností

- po předložce hodně dlouhé slovo

'památka / na 'nezapomenutelnou / 'událost

jednoslabičná slova: plnovýznamová

→ samostatný jednoslabičný takt / připojení k předchozímu slovu

jednoslabičná slova: plnovýznamová

→ samostatný jednoslabičný takt / připojení k předchozímu slovu

'Musel tam / 'přijít.

i

'Musel / 'tam / 'přijít.

jednoslabičná slova: plnovýznamová

→ samostatný jednoslabičný takt / připojení k předchozímu slovu

'Musel tam / 'přijít. i *'Musel / 'tam / 'přijít.*

→ více jednoslabičných slov vedle sebe na začátku úseku

→ dohromady jeden takt

jednoslabičná slova: plnovýznamová

→ samostatný jednoslabičný takt / připojení k předchozímu slovu

'Musel tam / 'přijít. i *'Musel / 'tam / 'přijít.*

→ více jednoslabičných slov vedle sebe na začátku úseku

→ dohromady jeden takt

'Tak to / 'nechci.

'Chtěl jít / 'ven.

příklonky = klitika

- příklonka = klitikon
- typicky nemají vlastní přízvuk

příklonky = klitika

- příklonka = klitikon
- typicky nemají vlastní přízvuk
- enklitikon (příklonka) → připojuje se k předchozímu slovu
'přišel jsem *'šeptala mu* *'bál by se*

příklonky = klitika

- příklonka = klitikon
- typicky nemají vlastní přízvuk
- enklitikon (příklonka) → připojuje se k předchozímu slovu
'přišel jsem *'šeptala mu* *'bál by se*
- proklitikon (předklonka) → připojuje se k nadcházejícímu slovu
'myslím, / že 'přijde *'skočil / a 'dopadl*

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)
- spojka *-li*

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)
- spojka *-li*
- krátké tvary zájmen
 - *mi, ti, tě, ho, mu, ji, je*

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)
- spojka *-li*
- krátké tvary zájmen
 - *mi, ti, tě, ho, mu, ji, je*
- zvrátané *se, si*

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)
- spojka *-li*
- krátké tvary zájmen
 - *mi, ti, tě, ho, mu, ji, je*
- zvrátané *se, si*
- jednoslabičné spojky

klitika

- tvary pomocného *být* (*jsem, jsi, je, by, ...*)
 - spojka *-li*
 - krátké tvary zájmen
 - *mi, ti, tě, ho, mu, ji, je*
 - zvrátané *se, si*
 - jednoslabičné spojky
-
- **!!! různé přístupy definují různě, není pevně daný seznam klitik**

neslabičné předložky

- *k s v z*

neslabičné předložky

- *k s v z*

- **připojení k následujícímu slovu**

'k oknu

'v posteli

'z lesa

's kyticí

promluvo­vý úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt
- pocitována jako jeden kohezní zvukový prvek
 - řečeno jakoby „jedním tahem“

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt
- pocitována jako jeden kohezní zvukový prvek
 - řečeno jakoby „jedním tahem“
- zahrnuje kompletní melodický pohyb

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt
- pocitována jako jeden kohezní zvukový prvek
 - řečeno jakoby „jedním tahem“
- zahrnuje kompletní melodický pohyb
- zvuková hranice

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt
- pocitována jako jeden kohezní zvukový prvek
 - řečeno jakoby „jedním tahem“
- zahrnuje kompletní melodický pohyb
- zvuková hranice
 - mezi jednotlivými PF vnímáme zřetelný předěl

promluvový úsek //

= prosodická fráze = mluvní úsek

- min. jeden mluvní takt
- pocitována jako jeden kohezní zvukový prvek
 - řečeno jakoby „jedním tahem“
- zahrnuje kompletní melodický pohyb
- zvuková hranice
 - mezi jednotlivými PF vnímáme zřetelný předěl
 - pauza / jiné hraniční signály (zpomalování, změna tempa, melodie, polokadence)

promluvo­vý úsek

- pro posluchače výraznější než mluvní takt
 - členění – v souladu se syntaktickým/sémantickým členěním věty
 - slova v promluvo­vém úseku k sobě logicky patří
 - např. přívlastek a jméno
- napomáhá stejné interpretaci sdělení u mluvčího a posluchače

promluvoový úsek

promluvočný úsek

- *Válku ne mír!*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír*

VS *válku // ne mír*

promluvový úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír*

VS *válku // ne mír*

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír*

VS *válku // ne mír*

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

→ *tvoje stará pila leží ve sklepě*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír* VS *válku // ne mír*

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

→ *tvoje stará pila leží ve sklepě* VS *tvoje stará pila // leží ve sklepě*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír* *VS válku // ne mír*

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

→ *tvoje stará pila leží ve sklepě VS tvoje stará pila // leží ve sklepě*

- *Pojďme jíst děti!*

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ válku ne // mír VS válku // ne mír

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

→ tvoje stará pila leží ve sklepě VS tvoje stará pila // leží ve sklepě

- *Pojďme jíst děti!*

→ po­ďme jíst // děti

promluvo­vý úsek

- *Válku ne mír!*

→ *válku ne // mír* VS *válku // ne mír*

- *Tvoje stará pila leží ve sklepě.*

→ *tvoje stará pila leží ve sklepě* VS *tvoje stará pila // leží ve sklepě*

- *Pojďme jíst děti!*

→ *pojďme jíst // děti* VS *pojďme jíst děti*

úkol: přepište s přízvuky a takty

- Muminek dosud ležel u svého jezírka a díval se do nebe, které bylo úplně bílé a vypadalo jako stříbrný kotouč. Od moře slyšel, jak na sebe volají mořští ptáci. Ve vzduchu je bouřka, myslil si muminek ospale a vstal z mechu. A jako vždycky, když se měnilo počasí, když se stmívalo, nebo byla nezvyklá zář, začal toužit po Šňupálkovi.